

“Hogere capaciteit
fabriek nodig”

Afschaffing koptarra

Internationale
groei Duynie

In dit nummer

Kringvoorzitter Ger Evenhuis

"Verwerkingscapaciteit suikerfabrieken moet verder omhoog" 4

Afloop besluitvorming suikermarktordening onvoorspelbaar 6

Vlotte start nieuwe teeltseizoen 8

Koptarra afgeschaft 9

Innovatief Duynie zoekt internationale groei 10

Klein onkruid gevoeligst voor herbiciden 12

Bemesten in groeiseizoen ook mogelijk 13

Gebruik schadedrempels bij inzet van insecticiden 14

Vraag & Antwoord en Kort Nieuws 16

Colofon

Cosun Magazine is een uitgave van
Koninklijke Coöperatie Cosun U.A. voor leden van Cosun

Redactieraad

Jan Willem van Roessel, *hoofredacteur*
PR&P Communicatie, *eindredactie*
Pieter Brooijmans
Kees Geschiere
Dirk Jan Kemp Hakkert
Gert Sikken

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Suiker Unie, IRS, Engel Lameijer,
Persburo Melissen en Europese Unie

Vormgeving en druk

Broese en Peereboom, Breda

© Koninklijke Coöperatie Cosun U.A., 2012

Contact

Cosun hoofdkantoor/secretariaat raad van beheer

Postbus 3411, 4800 MG Breda
secretariaat.rvb@cosun.com 076 - 530 33 07
www.cosun.nl/agrarisch F: 076 - 530 33 00

Suiker Unie secretariaat agrarische dienst

Postbus 100, 4750 AC Oud Gastel
agrarischedienst@suikerunie.com 0165 - 52 52 52
www.suikerunie.nl/agrarisch F: 0165 - 52 50 28

Bietenadministratie, Unitip en suikersysteem

Hans van Hassel 0165 - 52 52 70
John Ernest 0165 - 52 52 74
Annemarie Laanen 0165 - 52 52 72

Financiële administratie

Piet Santbergen 0165 - 52 51 23

Teeltzaken

Sjaak Kolff 0165 - 52 52 65

Management agrarische zaken

Rik Gengler 050 - 556 14 22 (gebied Noord)
Arno Huijsmans 0165 - 52 52 67 (gebied Zuid)
Pieter Brooijmans 0165 - 52 52 78 (centrale agrarische dienst)

Agrarische dienst in de regio's

Gebied Noord

Noord-Holland en Holland midden 06 - 513 675 64 Robert Verberg
Oostelijk en Zuidelijk Flevoland 06 - 512 448 30 Peter Koopmans
Noordoostpolder 06 - 537 252 31 Kees Geschiere
Groningen west en noord en Friesland 06 - 533 426 19 Alex Kroon
Groningen noordoost en -oost 06 - 539 633 67 Peter Roelfsema
Drenthe noord, -midden en -west, Friesland zand 06 - 533 081 61 Harry Visser
Drenthe oost en -zuidoost 06 - 539 128 13 Wim Schrijvers
Drenthe zuid, Overijssel, Gelderland noord en midden 06 - 222 046 49 Jan Albert te Velde

Gebied Zuid

West Zeeuws-Vlaanderen 06 - 515 053 71 Jurgan Michiels
Oost Zeeuws-Vlaanderen en Zuid Beveland 06 - 515 452 73 René van den Eijnden
Walcheren, Noord-Beveland, Schouwen Duiveland en Goeree Overflakkee 06 - 203 698 34 Ynego Bouwers
West-Brabant en Tholen 06 - 223 962 39 Teun Kleinjan
Midden-Brabant, Betuwe, Utrecht en Veluwe 06 - 223 715 15 Johan Mol
Zuid-Hollandse Eilanden en Zuid-Holland vast 06 - 535 209 87 Erik Roelfsema

CSV COVAS

Gelderland-Zuid, Oost-Brabant en Limburg 0493 - 34 89 89

Toekomststrategie

Evenals vorig jaar is het bieten zaaien weer grotendeels in maart gedaan. Dat geeft een vroege gemiddelde zaaidatum, wat een eerste indicatie is voor een goede opbrengst. Maar als akkerbouwer weet je dat uiteindelijk het weer gedurende het seizoen het meest bepalend zal zijn en dat is ieder jaar weer een verrassing. Vorig jaar waren de eerste inschat-

Van de voorzitter

tingen dat we boven de 14 ton suiker per hectare zouden eindigen. Door de natte zomer is dat toen naar beneden bijgesteld. Zoals we afgelopen jaar ook zagen hoeft een hoge opbrengst niet te leiden tot een lage prijs. Bij vrije producten als aardappelen en uien kan dat anders uitpakken. Helaas hebben we ook dat afgelopen jaar ervaren.

Jaarcijfers

Bij dit Magazine zijn de voorlopige jaarcijfers 2011 van Cosun bijgevoegd. De jaarcijfers zijn de basis voor de bietenprijs. Ze worden definitief als de ledenraad ze vaststelt. Die vergadering staat gepland voor eind mei. In de goed bezochte kringvergaderingen zijn de cijfers uitgebreid toegelicht.

Alle Cosun-activiteiten hebben een beter resultaat behaald dan in 2010. Maar vooral de hoge wereldmarktprijzen van suiker hebben grote invloed gehad op het goede resultaat. Ook voor 2012 zijn we positief gestemd over die prijzen. Dit geeft tegelijkertijd aan dat de wereldmarkt na de hervorming van de suikemarktordening in 2006 een veel grotere invloed heeft op onze resultaten dan daarvoor. We kunnen ook eens in een scenario terecht komen, waarin de resultaten sterk negatief beïnvloed worden. Zeker als suikerproducenten met lage kostprijzen vrij de EU-markt op mogen. Dit is het meest zwaarwegende argument om de marktordening ook na 2015 te behouden. De Europese concurrentiepositie is de laatste zes jaar sterk verbeterd, maar we kunnen een land als Brazilië nog niet weerstaan als het om kostprijzen gaat.

Politieke discussie

De discussie in Brussel is nog volop gaande, zonder dat dit direct bij een van de partijen tot nieuwe standpunten leidt. Wel zijn er gesprekken om tot een compromis te komen tussen de Europese Commissie en het Europees Parlement. Daarbij speelt zeker ook de politieke afweging een rol dat het gezichtsverlies voor beide partijen acceptabel moet zijn. Het Parlement heeft aan invloed gewonnen door het Verdrag van Lissabon. Die invloed zal dus herkenbaar moeten zijn. De Commissie wil van de quoterings af. Ook daar wil men wat van terugzien. Al met al is de komende periode zeer bepalend voor de toekomst. Als CIBE proberen we elke gelegenheid te gebruiken om onze zienswijze naar voren te brengen. In openbare bijeenkomsten en in gesprekken met

Jos van Campen

parlementsleden, ambtenaren en de leden van de Commissie. Verderop in dit blad leest u meer over de stand van zaken en het te verwachten tijdspad.

Strategiediscussie

Ook voor Cosun kijken we naar de toekomst. Met de verkoop van Unifine F&Bi en Nedalco hebben we een periode van twaalf jaar afgesloten. Twaalf jaar geleden is een strategie vastgesteld waarin we ons formuleerden als een bedrijf dat actief is in voedingsmiddeleningredienten. Zo langzamerhand is dat geëvalueerd naar een strategie waarin we zeggen dat we plantaardige producten tot meerwaarde willen brengen. De portofolio van activiteiten is in de afgelopen jaren versmald. Alle bedrijven passen binnen deze formulering. De ombuiging is door de jaren heen in kleine stappen gerealiseerd.

Nu is het een goed moment om het totaal opnieuw uitgebreid door te lichten en een lijn uit te zetten voor de komende vijf tot tien jaar. Op voorhand weet je dat wat je nu opschrijft en wilt uitvoeren, sterk afhankelijk zal zijn van mogelijkheden. Bij suiker bijvoorbeeld speelt de besluitvorming over de marktordening een grote rol. Ook het doorgaan van toepassingsmogelijkheden in de biobased economy kan van grote invloed zijn.

Vooraf is er behoefte aan een beeld van je sterke en zwakke kanten om de juiste afwegingen te kunnen maken als ontwikkelingen zich aandienen. Wij doen dit met ondersteuning van de Boston Consulting Group. Analyses van markten en concurrentieverhoudingen zijn de basis waarop je conclusies trekt. Een zo compleet mogelijk beeld bepaalt de kwaliteit van de keuzes die gemaakt gaan worden. In mei hopen we dit proces af te ronden. Zo hebben we veel zaken onderhanden om ook de langere termijn van de coöperatie te waarborgen en een antwoord te hebben op ontwikkelingen die zich kunnen voordoen. In de markt, in de economie, in de politiek.

'Verwerkingscapaciteit suikerfabrieken moet verder omhoog'

Nu het goed gaat, is het zaak om te investeren in de verwerking van meer bieten, vindt Ger Evenhuis. Hij is voorzitter van de kring Drenthe/Overijssel-Noord. "Als het quotum sneuvelt, moet je meer bieten kunnen verwerken", vindt Ger.

"In onze kring zit heel veel teeltpotentieel. Een grote groep telers haalt structureel een hoge opbrengst en zit structureel boven het Cosun-gemiddelde. Andere telers kunnen zich daaraan optrekken. Die hoge opbrengst moet toch ook voor hen haalbaar kunnen zijn." Kringvoorzitter Ger Evenhuis wil het maar gezegd hebben: Er is vak-

nes slechts een beperkte periode inzetten. Wij kunnen dat langer. Onze machines hebben vaak minder capaciteit. Dat scheelt in de prijs", aldus Evenhuis.

Zetmeelaardappelen

Evenhuis (45) heeft in de Veenkoloniën in het Drentse Kibbelveen (gemeente Coevorden) een akkerbouwbedrijf van 300 hectare. Hij teelt 110 hectare zetmeelaardappelen, 50 hectare zetmeelpootgoed, 40 hectare consumptieaardappelen, 55 ha suikerbieten en voor het overige brouwergerst en maïs. "Brouwergerst geeft de mogelijkheid om groenbemester te zaaien en daarna suikerbieten. De beste combinatie die er is", vertelt Ger.

Evenhuis heeft op zijn bedrijf opmerkelijk breed ingezet op de aardappelteelt. Met zijn pootgoedteelt is Ger een belangrijke schakel in de aardappelzetmeelketen. Ger teelt en verkoopt gecertificeerd C-pootgoed. "Ik regel voor de teler de hele pootgoedvoorziening. Ik lever niet alleen pootgoed. Ik lever ook een dienst. De kiepwagen rijdt bij ons

De suikerbiet is onze core business

manschap genoeg in de bietenteelt, maar lang niet iedereen haalt al uit zijn teelt het maximale. Evenhuis is sinds kort de voorzitter van Drenthe/Overijssel-Noord, een kring met 1.065 telers, goed voor 12.500 hectare bieten. "De telers in deze kring zijn de kostprijskampioenen van Nederland. Niet alleen in suikerbieten, maar ook in de aardappelteelt. De verkaveling is goed. De grondprijs is lager, net als de mechanisatiekosten. Bedrijven op de klei kunnen hun zware machi-

Belangrijke schakel in aardappelzetmeelketen

vandaan rechtstreeks naar het land van de afnemer. Ik maak het de teler gemakkelijk. Ik lever op afroep", licht hij toe. De teler geeft vooraf op hoeveel van welk ras hij moet telen. Ger: "Hij moet dus anderhalf jaar van tevoren al weten welk ras hij wil gaan telen. Over de prijs worden voor aanvang van de teelt afspraken gemaakt. De afnemer weet dus vooraf precies hoeveel hij moet betalen."

Negen rassen teelt Evenhuis dit jaar. Van elk ras precies die hoeveelheid telen die is besteld, is moeilijk. Ger: "Als ik van een ras te weinig heb, koop ik bij. De afnemer krijgt daardoor altijd de afgesproken hoeveelheid geleverd en op het juiste moment. Die zekerheid heeft hij." Pootgoed dat over is, gebruikt Evenhuis voor zijn eigen teelt. Zijn dienstverlening leverde Ger twee jaar geleden een prijs op van LTO Noord en de Rabobank als erkenning voor zijn toegevoegde waarde. Hij was voorgedragen door collega's.

"Lage mechanisatiekosten"

Hansa

“Voor de toekomst is de zetmeelaardappel een ongewisse teelt. Als je puur kijkt naar de arbeid die je erin steekt, is het eigenlijk een marginale teelt. Maar als je het goed doet, is er zeker geld in te verdienen. Zolang het opbrengt, hou ik het in het bouwplan. Het is ook een vorm van arbeidsspreiding,” vertelt Ger.

De consumptieaardappelen teelt Evenhuis voor CelaVita. Hij teelt het ras Hansa. Ze worden verwerkt tot voorgedaard aardappelproduct. “De kunst is zoveel mogelijk tonnen te leveren in een zo fijn mogelijke maat. Hansa is qua aardappelmoeheid niet ideaal, maar in de bewaring doet hij het goed. De teelt past mooi op dit bedrijf. Ik ben er helemaal op ingericht. We telen wat de afnemer vraagt en CelaVita betaalt behoorlijk”, aldus Ger.

Vroege zaaier

Om zijn bouwplan te verruimen doet Evenhuis veel aan grondruil. “Het is een goede manier om oppervlakte te creëren. Die heb ik nodig om omzet te kunnen maken.” Een meevaller is dat zijn bedrijf dichtbij het Drents Plateau ligt, een gebied waar veel veehouderij is. Vandaar ook de maïsteelt op het bedrijf. “Met maïs heb je wel iets meer kans op rhizoctonia. Daar moet je rekening mee houden”, zegt hij. Evenhuis teelt op de geruilde grond aardappelen, maar ook Evenhuis teelt Isabella, Heron, Rhino en (“ik durf het bijna niet te zeggen”) Silotta. “Dit ras wordt in deze streek veel geteeld. Het heeft veel blad, past hier goed, maar het raakt wel steeds verder achterop. De andere rassen worden steeds beter, terwijl Silotta gelijk blijft.”

De bladindex is voor Evenhuis een belangrijke overweging bij zijn rassenkeuze in verband met onkruidonderdrukking. Ger: “In Veenkoloniale grond zit veel onkruidzaad. Maar ook om een andere reden is het zinvol. Soms moet je voorkomen dat de zon direct op de aarde kan schijnen. Als het blad de warme aarde raakt, verbrandt het. De plant gaat dan nieuw blad zetten. Dat kost je zo een ton suiker.” Daarnaast bepalen rhizoctonieresistentie in combinatie met het financiële resultaat zijn rassenkeuze. “Ik kies altijd voor het beste rhizoctonieresistente ras en het beste financiële resultaat”, aldus Ger.

Evenhuis maakt de grond voor het zaaien eerst onkruidvrij, daarna volgt een grondbewerking met de spitmachine. Zaaïen doet hij vanaf half maart. “Er is een duidelijke relatie tussen het zaaitijdstip en de opbrengst.

Ger Evenhuis: “Zoveel mogelijk uit de suikerbiet halen”

Hier wordt gezegd: Als je vroeg zaait, kun je ook vroeg overzaaien”, zegt hij met een glimlach. Het zaaï- en oogstwerk in de bieten laat hij overigens over aan de loonwerker. “Die doet dat perfect. Hij heeft het nieuwste en het beste materieel.” De andere werkzaamheden op het bedrijf doet hij samen met zijn twee vaste medewerkers.

Uitbreiding bietenareaal

Evenhuis streeft stelselmatig naar uitbreiding van zijn bietenareaal. Zelfs ondanks de onzekerheid over de suikermarktordening wil hij referentie bijkopen. “De belangrijkste beperking voor mijn quotum is het bouwplan. Ik wil namelijk genoeg ruimte in de rotatie houden. Als je dat doet, kun je hier prima bieten telen”, vertelt Ger. Hij vervolgt: “Ik geloof in de bietenteelt. Ook na de afschaffing van de suikermarktordening moet de grondstofvoorziening van de fabriek op peil gehouden worden. Het is onze eigen fabriek. Als telers hebben we daarin zelf een vinger in de pap.”

Ger: “Met de bietenteelt wordt nu goed geld verdiend. Toch is het niet de tijd om

achterover te leunen. We moeten de suikervabrikanten er klaar voor maken dat er nog meer tonnen suikerbiet kunnen worden verwerkt. Als het quotum sneuvelt, moet je meer kunnen verwerken. We zullen het door efficiëntie moeten winnen van de concurrentie. Ook de wereldsuikerprijs zal een keer naar beneden gaan. Je moet in de goede periode aan de kostprijs werken, zodat je de slechte goed doorkomt.” Evenhuis houdt er rekening mee dat het quotum in 2018 wordt afgeschaft. “Het is een gevoel.”

Ze te spreken is hij overigens over de investeringen van Cosun in de biovergisting. “Zoveel mogelijk stoffen uit de suikerbiet opwaarderen naar euro's is een goede strategie”, vindt hij. “Onderzoeken hoe we nog meer uit de suikerbiet kunnen halen moet een eeuwigdurend proces zijn. De suikerbiet is onze core business. Ook de nevenactiviteiten mogen ons daar niet van afleiden. Daar moet je heel kritisch in zijn.”

Ton Schönwetter

Afloop besluitvorming suikermarktordening onvoorspelbaar

In Brussel wordt volop gesproken over de verlenging van de suikermarktordening. De besluitvorming is een langdurig en complex proces, omdat de belangen zo uiteenlopen en omdat het onderdeel is van algemene hervormingsvoorstellen. De uitkomst laat zich niet voorspellen.

De suikermarktordening is een gespreksonderwerp in een algemenere discussie over het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouw Beleid (GLB) na 2013. In oktober vorig jaar kwam Eurocommissaris Ciolos met voorstellen voor dit GLB. Ciolos wil de suikermarktordening per september 2015 afschaffen. Vervolgens is het de beurt aan het Europees Parlement (EP) en de Raad van Ministers om zich te buigen over de voorstellen. Ook verschillende adviesorganen hebben daarbij inbreng. De weg is pas vrij voor een nieuw GLB als de Raad én het Parlement het eens zijn.

Akkoord Raad en Parlement

Het Europees Parlement kan de voorstellen goedkeuren of verwerpen. Waarschijnlijk zal het Parlement de voorstellen amendementen. Het EP stemt over de voorstellen en amendementen in een plenaire zitting, maar de discussie wordt gevoerd aan de hand van een rapport dat wordt opgesteld door een daartoe aangestelde rapporteur van het Parlement, in dit geval de Fransman Dantin. Het rapport wordt vervolgens besproken en fijn geslepen in de Commissie

Landbouw en Plattelandsontwikkeling van het Parlement. Meestal volgt het EP de lijn die is vastgelegd in het uiteindelijke rapport

Politieke discussie

van de rapporteur.

Na de discussie in het Parlement is het aan de Raad van Ministers om een standpunt in te nemen. Als de Raad de aanpassingen van het Parlement overneemt, is het nieuwe GLB, inclusief de suikermarktordening, een feit.

Stemt de Raad niet in met alle amendementen van het EP, of wil zij de voorstellen op andere punten aanpassen, dan wordt het standpunt van de Raad opnieuw voorgesteld aan het Parlement. Als dat akkoord gaat met het nieuwe voorstel, dan is daarmee eveneens het besluit genomen.

Het EP kan echter ook opnieuw via amendementen wijzigingsvoorstellen doen. Deze moeten dan opnieuw in de Raad van Ministers besproken worden, waarbij ook de Europese Commissie zich uitspreekt over deze

amendementen. Gaat de Raad van Ministers niet akkoord met de amendementen, dan volgt overleg tussen de Raad, het EP en de Europese Commissie om te komen tot een voorstel dat voor de Raad en het Parlement acceptabel is.

Gekwalificeerde meerderheid

De hierboven beschreven procedure maakt meteen duidelijk, dat het nog wel enige tijd kan duren voordat er een definitief besluit is over het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. Temeer omdat het EP zich niet eerder wil uitspreken over de voorstellen, dan nadat er een akkoord is over het budget van de Europese Unie. Naar verwachting komt het Parlement pas dit najaar met een standpunt. Vervolgens moet de Raad met een standpunt komen. Dat wordt al gauw juni 2013. Zijn de Raad van Ministers en het EP het dan nog niet eens, dan zal de besluitvorming nog veel meer vertraging oplopen. De Raad neemt een besluit met een gekwalificeerde meerderheid. Voor een akkoord zijn minstens veertien landen en 255 stemmen nodig. Het aantal stemmen per land is afhankelijk van het aantal inwoners van een land. Nederland heeft dertien van de in totaal 345 stemmen.

Op dit moment hebben dertien lidstaten, waaronder Nederland, met in totaal 206 stemmen zich uitgesproken voor een verlenging van de marktordening voor suiker (al hebben ze niet allemaal het standpunt dat de marktordening tot 2020 zou moeten lopen). Zes lidstaten met 60 stemmen steunen het Commissievoorstel. Hierbij speelt ongetwijfeld ook een rol dat sommige lidstaten geen suikerindustrie (meer) hebben. Andere hebben grote belangen in raffinage, zoals Engeland. In Ierland zijn er plannen om weer te starten met de suikerproductie. Dat kan alleen als de marktordening beëindigd wordt. Groot-Brittannië pleit nadrukkelijk voor afschaffing van de importheffing voor suiker. Iets wat niet voorgesteld wordt door de Europese Commissie. De overige acht lidstaten hebben nog geen standpunt ingenomen.

Eurocommissaris Ciolos: "Afschaffen in 2015"

Suikermarktordening: trage besluitvorming

Het Europees Parlement heeft zich eerder uitgesproken voor een verlenging van de marktordening tot minimaal 2020. Dat wil niet zeggen dat het EP zondermeer vasthoudt aan dit standpunt, nu er gestemd moet worden over de voorstellen van de

Europese Commissie. In de wandelgangen vindt er volop overleg plaats tussen parlementsleden, de Brusselse ambtenaren, vertegenwoordigers van de lidstaten en allerlei belangengroeperingen. Wellicht komt er uit dit overleg een compro-

mis voor een beperkte verlenging van de marktordening.

Beïnvloeding besluitvorming

De Europese bietentelers en de suikerindustrie proberen steun te krijgen van parlementsleden en de nationale regeringen om een verlenging van de suikermarktordening te bereiken. De Europese boerenorganisatie COGECA steunt ons daarbij. Ook de ontwikkelingslanden die heffingvrij suiker naar de EU mogen exporteren, pleiten voor behoud van het huidige systeem.

De afnemers van suiker vragen juist om beëindiging van de suikerquotering. Zij hopen in een vrije markt goedkoper suiker te kunnen aankopen.

Ook de suikerraffinadeurs zijn niet gelukkig met het huidige systeem. Door de hoge wereldmarktprijs voor ruwe suiker kunnen zij minder marge behalen. Zij vragen de Commissie daarom om meer heffingvrije import van suiker toe te staan.

De discussie over het GLB maakt het moeilijk om het belang van de suikermarktordening onder de aandacht te krijgen. Suiker is maar een klein onderdeel van het totale pakket. De verdeling van het budget over de lidstaten en de vergroeningsvoorwaarden staan hoger op het prioriteitenlijstje van veel politici dan de suikermarktordening. Toch lukt het ons om gehoor te krijgen voor onze argumenten. We leggen ons niet neer bij de afschaffing van de suikerquotering in 2015.

Jan Willem van Roessel

De suikervoorziening in de EU

Onder de oude marktordening produceerde de EU meer suiker dan er geconsumeerd werd. Een deel van de quotsuiker werd geëxporteerd. Door de hervorming in 2006 is het suikerquotum in de EU fors verlaagd.

De Europese lidstaten hebben nu gezamenlijk een suikerquotum van ruim 13 miljoen ton. De consumptie is ruim 16,5 miljoen ton. Daarnaast wordt er suiker geëxporteerd die verwerkt is in producten. De EU moet jaarlijks ongeveer 3,5 miljoen ton importeren om de eigen behoefte te dekken.

De EU hanteert voor suiker een hoog importtarief, maar dat geldt niet voor iedereen en is niet voor iedereen gelijk. Zo heeft de EU importquota, waardoor landen suiker kunnen importeren tegen een lager tarief (98 euro) of zelfs heffingvrij. Dit laatste geldt onder andere voor de 'Minst Ontwikkelde Landen'. Deze mogen in de EU hun volledige productie afzetten.

Tenderregeling

Vorig jaar was de suikerprijs buiten de EU hoger dan er binnen, waardoor er een tekort dreigde te ontstaan. De Commissie heeft daarop voor bepaalde hoeveelheden suiker een lagere heffing vastgesteld om de import aantrekkelijker te maken. Via dit tendersysteem is 191.000 ton ruwe suiker geïmporteerd.

Daarnaast heeft de Commissie de verkoop van surplussuiker op de voedingsmarkt toegestaan. Normaliter moeten fabrikanten hiervoor een heffing van 500 euro per ton betalen. In januari heeft de Commissie voor 400.000 ton suiker de heffing verlaagd naar 85 euro. De import is ook toegenomen in de afgelopen maanden. Hij is hoger dan verleden jaar. De Commissie overweegt om nog meer surplussuiker toe te laten op de voedingsmarkt en om de tenderregeling voor de import deze zomer opnieuw open te stellen. De suikerindustrie is echter van mening dat er voor het komend jaar voldoende suiker beschikbaar is.

Vlotte start nieuwe teeltseizoen

Met de eerste uitzaai, begin maart, is het bietenseizoen voortvarend van start gegaan. Het areaal voor 2012 komt op ongeveer 73.500 ha.

Vroeg zaaien is gunstig voor de suikeropbrengst. De kans is dan groot dat het gewas eerder gesloten is. En dat is een groot voordeel. De bieten kunnen dan optimaal profiteren van de lange zonrijke junidagen. Elke dag vroeger gesloten in de tweede helft van mei of begin juni levert 100 kg extra suikeropbrengst op. De Unitip-gegevens van het afgelopen jaar bevestigen dit voordeel van vroeg zaaien. In de tabel is de suikeropbrengst in 2011 weergegeven in relatie tot de zaaiperiode van een groot aantal Unitip-percelen. Het verschil in suikeropbrengst wordt bepaald door de wortelopbrengst. In 2011 leverde zaaien voor 15 maart ongeveer 1.000 kg suiker extra op in vergelijking met uitzaai in april.

Risico overzaai

Het algemene advies is te zaaien vanaf 10 maart, als de grond dit toelaat. Nog eerder zaaien geeft een grotere kans op schietters en levert weinig extra opbrengst op. Bij vroeg zaaien zijn er geen extra vorst risico's.

Volgens de statistiek neemt het aantal dagen met flinke vorst aan de grond vanaf half maart tot april bijna niet af. Bietenplanten zijn het meest gevoelig voor vorst net na opkomst. De schade is groter bij grote verschillen tussen de dag- en de nachttemperatuur. Illustratief is de overzaai in 2011. Ondanks enkele keren stevige nachtvorst is het overzaaien door vorst beperkt gebleven tot ca 240 hectare.

Muizenvraat

De kans op overzaai door muizenvraat is het grootst op percelen waar ondiep of in een grof zaaibed is gezaaid, of als de kieming traag verloopt. De muizen vinden het niet bedekte zaad het eerst en eten vervolgens ook andere zaden uit de rij. Zodra het zaadje gekiemd is, treedt er geen schade meer op. Controleer het gehele bietenperceel tijdens de opkomst regelmatig.

Heeft u nog niet gezaaid? Neem dan nog voor het zaaien maatregelen. Het advies is enkele dagen voor het zaaien alternatief

Overzaai in 2011

oorzaak	overzaai (in ha)	% van totaal
vorst	239	36%
verstuiving	188	28%
emelten	89	13%
sputfouten	47	7%
muizenvraat	26	4%
overig	78	12%
Totaal overzaai	667	

(bron: Suiker Unie 2011)

voer (verhitte gerst, graan of zonnepitten) neer te leggen langs de rand van het perceel.

Attendering teelt

Meer dan 80% van de telers maakt via internet gebruik van het portaal van Suiker Unie. Dat percentage neemt elk jaar toe. Sinds enkele jaren maakt Suiker Unie gebruik van de site om geïnteresseerden via een attenderingssysteem te wijzen op actualiteiten. Suiker Unie wil het gebruik van dit systeem verder vergroten. Daarom ontvangen de telers die hiervan nog geen gebruik maken hierover binnenkort een e-mailbericht. Via deze mail kunt u zich gemakkelijk aanmelden. De attenderingen brengen u snel op de hoogte van allerlei actuele zaken rondom de bietenteelt. Maak hier gebruik van.

Pieter Brooijmans

Uitzaai en opbrengst van Unitip-percelen in 2011

zaaiperiode	aantal percelen	suiker gehalte (in %)	netto ton/ha	polsuiker/ ha (in kg)	planten/ ha	opkomst %
voor 15 maart	196	17,1	85.9	14.740	84.408	80%
15 maart t/m 22 maart	630	17,1	84.1	14.437	84.428	81%
23 maart t/m 29 maart	617	17,1	82.5	14.144	85.036	82%
na 29 maart	319	17,2	79.7	13.738	83.503	79%
Gemiddeld 2011	1.762	17,1	83.0	14.242	84.469	81%

(Bron: Unitip 2011)

Het bietenzaaien is vlot op gang gekomen

Minder quotumhandel

In de afgelopen winter zijn er in totaal 238 transacties geweest. In de voorgaande jaren was dat beduidend meer. Tot nu toe is 8.570 ton basisreferentie verhandeld.

jaar	aantal transacties	hoeveelheid basisreferentie (in ton)
2008	470	16.997
2009	551	20.256
2010	403	13.032
2011	434	15.673
2012	238	8.570

Koptarra afgeschaft

Vanaf komende campagne wordt in het bietenlaboratorium de koptarra niet meer bepaald. De kop van de biet telt dus mee voor de uit te betalen hoeveelheid bieten. Voor koptarra komt er een vaste aftrek van 3% in de plaats. Levering van bieten met bladstelen blijft niet toegestaan.

Vanaf 2006 is de koptarra in het laboratorium vastgesteld met beeldanalyseapparatuur. Op zich voldeed deze methodiek, die beter en veiliger was dan de daarvoor gehanteerde methode met roterende messen. Echter, in de loop van de jaren is ook gebleken dat de beeldanalysemethode gevoelig is voor storingen. Het kostte veel tijd om de apparatuur correct te laten functioneren. Bovendien

Kwaliteit rooiwerk nog belangrijker

wordt - ook elders in Europa - steeds meer benadrukt dat ook de kop van de biet waarde heeft. De winning van suiker uit de kop is weliswaar minder rendabel dan uit de wortel, maar het levert per saldo toch nog iets op. Vandaar dat vanaf 2012 de kop wordt beschouwd als te betalen biet.

Vaste aftrek

In de plaats van de koptarrabepaling komt er een vaste aftrek van 3% op de geleverde bieten. De kop van de biet heeft een lagere kwaliteit die bovendien niet volledig tot uitdrukking komt in de huidige kwaliteitsparameters (suikergehalte en winbaarheid). De vaste aftrek moet deze lagere kwaliteit corrigeren.

De koptarra was de afgelopen jaren bij Suiker Unie gemiddeld ca. 5% (uitgedrukt op bruto bieten). Door de wijziging wordt dus een iets grotere hoeveelheid suikerbiet uitbetaald. Maar de kwaliteit van de ongekopte biet is iets lager dan van de nagekopte biet. Het suikergehalte en de winbaarheid in de geleverde bieten zal daarvoor resp. 0,16% en 0,25 punten lager zijn. Per saldo zal er voor de geleverde bieten iets meer bietengeld direct worden uitbetaald: gemiddeld 0,6%. Deze rechtstreekse bietenbetaling komt uit het resultaat van Suiker Unie, zodat er - zij het minimaal - iets minder geld beschikbaar is voor de ledentoeslag. In het kader is een voorbeeldberekening weergegeven.

Advies kopwerk

bladstelen

> 2 cm ≤ 2 cm

< 5%

goed

ontbladerd met kop

> 90%

te diep

< 5%

(IRS, 2006, 2011)

Wel kop, geen groen

Ondanks de wijziging in de koptarra blijft het rooiadvies ongewijzigd. Het streven moet blijven: Zo veel mogelijk kop leveren zonder bladstelen. Kortweg omschreven als: Wel kop, geen groen. Bij het oogsten van de bieten is het van belang goed op de kwaliteit van het kopwerk te letten. Overleg met de loonwerker hierover is dan zeer nuttig. Daarbij moet de aandacht niet alleen uitgaan naar het kopwerk, maar zeker ook naar voorkoming van puntbreuk en andere beschadigingen. Daar komt veelal meer bietverlies bij voor dan bij het kopwerk.

Leveren van bladstelen is niet toegestaan

Gert Sikken

Voorbeeldberekening koptarra

versus vaste aftrek voor een willekeurige vracht bieten

	Oude situatie	Nieuwe Situatie
Bruto bietgewicht	35.000 kg	35.000 kg
Grondtarra % (t.o.v. bruto biet)	8,60%	8,60%
Hoeveelheid grondtarra	3.010 kg	3.010 kg
Gewassen biet gewicht	nvt	31.990 kg
Koptarra (% t.o.v. bruto)	4,90%	nvt
Koptarra hoeveelheid	1.715 kg	nvt
Vaste aftrek (% t.o.v. gewassen biet)	n.v.t.	3%
Vast aftrek hoeveelheid	n.v.t.	960 kg
Netto (betaalde) bietgewicht	30.275 kg	31.030 kg
Suikergehalte	16,80%	16,64%
WIN	91,75	91,50

In dit voorbeeld neemt het betaalde bietgewicht in de nieuwe situatie toe met 755 kg (ofwel met 2,5% meer betaalde biet). Het lagere suikergehalte geeft een effect van een 1,4% lagere bietenprijs en de lagere WIN geeft een effect van een 0,4% lagere bietenprijs; samen een effect van 1,8%.

Let op: in de oude situatie is de koptarra als percentage van het bruto gewicht uitgedrukt en in de nieuwe situatie is de vaste aftrek 3% ten opzichte van het gewassen bietgewicht.

Vanaf campagne 2012 zal op de gewicht- en kwaliteitopgave niet meer het koptarrapercentage vermeld worden, maar wel het gewassen bietgewicht. Hiermee is de vaste aftrek in kg eenvoudig te berekenen. De andere gegevens blijven ongewijzigd.

Innovatief Duynie zoekt internationale groei

De bijproducten van Suiker Unie, Sensus, SVZ en Aviko vinden dankzij Cosun-dochter Duynie snel hun weg naar de veehouderij. Maar Duynie haalt uit reststromen ook waardevolle grondstoffen, zoals zetmeel, waarvan het allerlei duurzame producten maakt. Die expertise verschaft het bedrijf een goede startpositie voor expansie in het buitenland.

Bijproducten. De voedingsmiddelenindustrie wil ze graag verantwoord afzetten. Voor Duynie is het de bron voor omvangrijke eigen bedrijfsactiviteiten. "Wij zijn gespecialiseerd in het tot waarde brengen van de bijproducten van de voedingsmiddelenindustrie", vat algemeen directeur Richard Corsmit van Duynie Holding in het hoofdkantoor in Alphen aan den Rijn de kernactiviteit van het bedrijf samen. Duynie (160 medewerkers) had vorig jaar een omzet van ruim 100 miljoen euro.

Bieten, aardappelen, graan

In de kern is Duynie (opgericht in 1968) een diervoederbedrijf, gespecialiseerd in de handel in droge en vochtrijke bijproducten. "Maar we leveren ook bijproducten voor energieproductie, bijvoorbeeld aan de biovergister in Dinteloord", vertelt Corsmit. Duynie is de grootste in zijn soort. Ruim 2 miljoen ton bijproduct brengt het bedrijf jaarlijks

tot meerwaarde, waaronder 800.000 ton bietenpulp, 25.000 ton Cigarant, 90.000 ton droge bietenpulp en 50.000 ton 'overig bietenproduct', zoals bietenpuntjes en vinasse (uit de fabriek in Anklam).

Behalve de bijproducten van de suiker-

Speler in de biobased economy

productie, bevat de lijst met leverbare, zogenoemde enkelvoudige vochtrijke diervoeders, ondermeer stoomschillen, patatsnippers en bijproduct van groentesnijderijen, conservenbedrijven en de graanverwerkende industrie. De graanverwerkers leveren vooral vloeibaar tarwezetmeel. Dit product kan rechtstreeks worden gebruikt als varkensvoer of als grondstof voor ethanolproductie. Het product dat na de productie van

ethanol vrijkomt, is tarwegistconcentraat, dat om zijn eiwitrijkdom geliefd is in de veehouderij. De veehouder voert de bijproducten doorgaans rechtstreeks aan zijn dieren. Sommige bijproducten ondergaan daartoe eerst een lichte voorbewerking voor ze het erf op komen.

"Aardappelschillen bijvoorbeeld malen we eerst fijn, zodat de veehouder ze beter kan verwerken. Ook voegen we er enzymen aan toe. Dat gebeurt in de vrachtwagen die het bijproduct ophaalt bij de toeleverancier en naar de boer brengt. De chauffeur stelt ook het drogestofgehalte vast, de basis voor de afrekening", vertelt Corsmit. Als schakel tussen de voedingsmiddelenindustrie en de veehouderij is een bedrijf als Duynie onmisbaar.

Richard Corsmit:

"Grondstoffen tot waarde brengen"

Goede logistiek

In de afzetmarkt van enkelvoudige bijproducten komt het aan op goede logistiek en een adequate afstemming van het aanbod op de vraag. De marges op het product zijn klein. "Het is de massa die het goed moet maken", zegt Corsmit. Voedingsmiddelenfabrieken hebben maar zeer beperkte opslagmogelijkheden. Een snelle en gegarandeerde afvoer is dus cruciaal. Zo ook het vinden van een koper voor het product. Als dat niet direct lukt, moet het bijproduct noodgedwongen tijdelijk naar de op- en overslag van Duynie in Nijmegen. Des te interessanter wordt dat als uit die bijproducten ook grondstoffen kunnen worden gewonnen.

"De marges zijn zo klein dat je een bijproduct eigenlijk geen twee keer kunt vervoeren. Toch doen we dat als het niet anders kan. Het brengt namelijk balans in de afzet", zegt Corsmit. Om kostenefficiënt te werken heeft Duynie bij sommige toeleveranciers installaties geplaatst, zodat het bijproduct er gemakkelijker kan worden vervoerd. Corsmit: "Duynie is ingericht op lange termijnrelaties. We faciliteren in opslagcapaciteit. Je moet meedenken met je toeleverancier. Weten hoe het zit. Je logistieke meerwaarde laten zien. Sommige aardappelfabrieken hebben zeven verschillende soorten bijproduct. Logistiek heeft dat nogal wat consequenties. Die moet dus goed op orde zijn."

Zetmeel en aardappelkurk

De omzet van Duynie (voorheen een Aviko-dochter, nu een zelfstandige businessgroep) groeit gestaag. Corsmit: "De markt van

bijproducten is een verdringingsmarkt. Je moet het dus beter en efficiënter doen dan je concurrenten. Dan win je marktaandeel. Het belangrijkste in deze markt is toeleveranciers aan je binden. Als je geen toeleverancier hebt, heb je namelijk helemaal niks. Wij proberen dat door toegevoegde waarde te creëren. Naarmate je meer voor je toeleverancier kunt betekenen, heb je ook betere groeikansen. Je kunt bijvoorbeeld 'mee-liften' als zo'n bedrijf ook in het buitenland vestigingen heeft."

Anders dan de concurrenten beperkt Duynie zich niet tot de verkoop van bijproduct als veevoer, maar heeft het bedrijf ook een positie opgebouwd in de productie en verwerking van zetmeel. Acht jaar geleden is daartoe Novidon opgericht. Gebruikt de traditionele industrie zetmeel rechtstreeks uit de aardappel, Novidon filtert het uit het proceswater van de friet- en chipsindustrie. De filterinstallaties staan onder andere bij de fabrieken van Aviko.

Duynie verwerkt het zetmeel tot lijmp producten, zoals etikettenlijm en zakkenlijm, en tot boorzetmeel voor de olie-industrie. "Het bijproduct van de voedingsmiddelenindustrie is meer dan voer. Wat wij doen, is grondstoffen beter benutten en tot waarde brengen. Dat lukt aardig", aldus Corsmit. Maar ook voor andere hoogwaardige producten leveren de bijproducten uit de aardappelverwerkende industrie de grondstof. Zo ontwikkelt en verkoopt Crustell, een ander dochterbedrijf van de Duynie Holding, duurzame, innovatieve producten op basis van aardappelkurk. De grondstof hiervoor zijn aardappelschillen. Aardappelkurk is sterk, slijtvast en volledig biologisch

"Gedegen groeien"

afbreekbaar. Crustell maakt daarnaast ook producten op basis van andere restproducten, zoals amandelschillen. Corsmit: "Voor de tuinbouw produceren we daarmee componenten voor onkruidwerend afdek materiaal. Maar we produceren ook meststoffen van fosfaat dat wordt neergeslagen uit het proceswater van de aardappelverwerkende industrie." De inkoop van de bijproducten doet Soltens, het vierde bedrijf van de holding.

Biobased economy

Met de verwaarding van reststromen verschaft Duynie zich toegang tot kansrijke nieuwe afzetmarkten. Doordat het bedrijf zich niet alleen op de diervoedermarkt richt, maar ook op de ontwikkeling van bijproducten heeft het een goede uitgangspositie om ook in andere landen snel voet aan de grond te krijgen. De verwaarding van bijproducten levert bovendien een belangrijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de biobased economy. Verduurzaming is voor Cosun een belangrijke leidraad in het concernbeleid.

Duynie heeft de smaak van de groei inmiddels goed te pakken. "Een bedrijf dat niet groeit, heeft feitelijk het besluit genomen om te stoppen", benadrukt Corsmit. Vorig jaar heeft Duynie een diervoederfabriekje overgenomen in South Kirkby, in Groot-Brittannië. Ook heeft Duynie daar sinds 2007 een zetmeelfabriek. Dergelijke fabrieken heeft het ook in Nijmegen en Veurne (België). Voor verdere expansie wordt ondermeer gekeken naar Centraal- en Oost-Europa.

Corsmit tot slot: "Nederland heeft voor de afzet van bijproducten in de veehouderij een goede infrastructuur. Fabrieken en veehouderijbedrijven liggen dicht bij elkaar. De aanvoerlijnen zijn kort. Maar naarmate je verder zuidelijker en oostelijker Europa ingaat, is de infrastructuur voor bijproducten voor de veehouderij lastiger. Dankzij de winning van grondstoffen uit bijproducten zijn we in het buitenland minder sterk aangewezen op de veehouderij, maar kunnen we business-to-businessrelaties aangaan. Dat creëert een betere afzetstructuur dan alleen levering van bijproduct aan varkens- en rundveehouderijbedrijven. Je kunt zo dus gedegener groeien."

Ton Schönwetter

Klein onkruid gevoeligst voor herbiciden

Met het bestaande middelenpakket voor de bietenteelt kan men in principe onkruid effectief bestrijden. Toch zien we de laatste jaren een toenemend aantal percelen waar de onkruidbestrijding niet goed is geslaagd. Vaak spelen de spuitomstandigheden hierbij een rol. Soms is er sprake van minder gevoeligheid van onkruid voor een specifiek middel of was er onvoldoende aandacht voor de onkruidontwikkeling op het perceel.

Omstandigheden bepalend voor resultaat

Voor breedbladige onkruiden geldt dat het bestrijdingsresultaat het beste is als men de onkruiden zo klein mogelijk (kiembladstadium) bestrijdt. Zodra de eerste echte blaadjes verschijnen, moet u met hogere doseringen spuiten.

Vooraf bij droog en schraal weer en een lage luchtvochtigheid kan het bestrijdingsresultaat tegenvallen, in het bijzonder als de onkruiden het kiembladstadium voorbij zijn. Onder die omstandigheden is het advies om 's ochtends vroeg op dauwvochtige onkruiden te spuiten of eventueel 's avonds. Extra voordeel is dat het dan vaak minder waait.

Stel de bespuiting zo mogelijk even uit als er nachtvorst wordt voorspeld en/of de bieten beschadigd zijn door bijvoorbeeld insectenvraat of stuiven.

Voor de effectiviteit van de bespuitingen maakt de fijnheid van de druppel niet zo veel uit. Alleen bij gebruik van 90% driftreducerende doppen kunt u wat minder werking verwachten, vooral als de onkruiden zijn afgehard. Ook is het voor de werking niet belangrijk of u met 200, 300 of 400 liter water per hectare spuit, als de bedekking maar goed is.

Spuiten op klein onkruid geeft beste resultaat

Verminderde gevoeligheid

De afgelopen jaren neemt het aantal percelen met een slechte bestrijding van vooral melganzevoet toe. Vastgesteld is dat in een aantal gevallen sprake was van verminderde gevoeligheid voor metamitron (onder andere Goltix SC). Het betrof vooral percelen waarop in het verleden middelen als Atrazin (in maïs) en Sencor (in aardappelen) waren toegepast.

In veel andere gevallen was van verminderde gevoeligheid geen sprake. Het slechte bestrijdingsresultaat moet hier worden toegeschreven aan te laat spuiten (te grote onkruiden) in combinatie met afgeharde onkruiden (slechte opname van middelen). Als de melganzevoetplanten echte blaadjes hebben en afgehard zijn, zijn ze toch nog redelijk goed te bestrijden door zowel de hoeveelheid fenmedifam (bijvoorbeeld Agrichem Fenmedifam of Kontakt 320 SC) als de hoeveelheid ethofumesaat (bijvoorbeeld Trammat 500 of Efect) globaal te verdubbelen. De kans op tijdelijke groeiremming van de bieten neemt hierdoor wel toe.

Aandacht voor bestrijding wortelonkruiden

Een aantal wortelonkruiden kunt u in bieten niet goed bestrijden. Denk hierbij aan bijvoorbeeld haagwinde, heermoes en veenwortel. U kunt ze het beste in andere gewassen bestrijden. Een aantal in bieten veel

Heermoes, na zes LDS-bespuitingen nog springlevend!

voorkomende wortelonkruiden, zoals akker-melkdistel, akkerdistel en hoefblad, kunt u in bieten bestrijden met clopyralid (bijvoorbeeld Lontrel 100 en Vivendi). Deze onkruiden komen vaak onregelmatig voor. Daarom heeft het de voorkeur om het middel (0,3% oplossing) pleksgewijs en handmatig, bijvoorbeeld met een rugspuit, toe te passen, rechtstreeks gericht op betreffende onkruiden.

Als ze verspreid over het perceel voorkomen, kan men een volveldsbespuiting uitvoeren met maximaal 1,2 liter middel per hectare. De bieten mogen dan maximaal in het achtbladstadium zijn. In de gewasbeschermingsupdate 2012 vindt u meer informatie over bestrijding van wortelonkruiden.

Peter Wilting

Bemesten in groeiseizoen ook mogelijk

Voor een ongestoorde groei moeten suikerbieten kunnen beschikken over voldoende voedingsstoffen. Een groot deel geeft men doorgaans voor het zaaien. Ook in het groeiseizoen kunt u de bieten nog voorzien van de nodige voedingsstoffen, zoals stikstof, kalium, magnesium, borium en mangaan.

Stikstof tot en met vierbladstadium

U kunt nog stikstof toedienen in het twee- tot vierbladstadium van de bieten, als u voor het zaaien geen of slechts een deel van de stikstof hebt gegeven. Ze zijn dan vrijwel ongevoelig voor zoutschade (foto 1). Strooi stikstof op een droog gewas, om verbranding te voorkomen!

Kalium

Ook kalium strooien kunt u in het twee- tot vierbladstadium van de bieten doen. Dit kan met een chloorhoudende meststof, bijvoorbeeld K-60. Onderzoek heeft uitgewezen dat zelfs giften van ver boven 200 kg K_2O per hectare geen schade aan de bieten berokkenen.

Magnesium geven bij gebrek

Het advies is om magnesium in het groeiseizoen te spuiten als de eerste gebreksverschijnselen (zie foto 2) zichtbaar zijn. De grootste kans daarop is bij een te lage bodemvoorraad en/of minder goede opnameomstandigheden. Hierbij kunt u denken aan een slechte beworteling door een slechte bodemstructuur of aaltjesaantasting en een lage pH (lager dan ongeveer 5,5). Er zijn verschillende magnesiummeststoffen op

Foto 1. Stikstofgift in vierbladstadium op droog gewas

de markt die men kan toepassen. Het kan nodig zijn om de bespuiting te herhalen.

Borium vooral op lichte gronden

De kans op boriumgebrek bij bieten is vooral aanwezig op zand- en dalgronden. Het advies is hiervoor preventief borium te geven. Droge omstandigheden en een relatief hoge pH (>6,0) verhogen op deze gronden de kans op gebrek. De kosten van bemesting zijn laag, terwijl het opbrengstverlies kan oplopen tot ongeveer 500 euro per hectare. Op overige grondsoorten kunt u op basis van ervaringen uit het verleden en/of de uitslag van bodemonderzoek op borium beslissen om al dan niet een bemesting toe te passen.

Borium kunt u tot ongeveer het sluiten van het gewas geven. Het heeft echter de voorkeur om de toepassing kort na het zaaien, bijvoorbeeld in het twee- tot vierbladstadium, uit te voeren. De opname van borium via de bodem is vaak wat effectiever dan via

Foto 2. Magnesiumgebrek begint met geelverkleuring vanuit de toppen van de oudste bladeren

het blad. Het adviesgift is 300 tot 500 gram per hectare. Houd de hoogste dosering aan op de gevoeligste (lichtste) gronden.

Mangaangebrek kan opbrengst kosten

Op klei- en zavelgrond is de kans op mangaangebrek het grootst op jonge kalkrijke gronden als de grond droog en los is. Op zand- en dalgrond is de kans op gebrek erg groot bij een pH van ongeveer 6,0 of hoger. Mangaangebrek kan tot 10% opbrengstderving geven. Dit hangt af van de ernst en de duur van het gebrek en het ras. Het advies is mangaan te spuiten als het gebrek zich vroeg openbaart (bijvoorbeeld in het vier- tot zesbladstadium) en u verwacht dat het ernstig wordt en langdurig zal zijn. Spuit zodra de eerste verschijnselen zichtbaar zijn. Vaak is het nodig om de bespuiting één of twee keer te herhalen.

Meer informatie over bemesting van suikerbieten kunt u vinden in hoofdstuk 4 van Betatip op www.irs.nl.

Gebruik schadedrempels bij inzet van insecticiden

Insecten kunnen veel schade aanbrengen aan bieten als ze niet tijdig worden bestreden. In veel gevallen is het niet direct nodig om een bestrijding uit te voeren. Ga daarom eerst het veld in om te kijken of er veel insecten zijn en besluit vervolgens aan de hand van de schadedrempel of het nodig is om in te grijpen.

In de bietenteelt zijn er schadedrempels voor de bietenvlieg, de groene perzikbladluis en de zwarte bonenluis. Ingrijpen is noodzakelijk als de schadedrempel wordt overschreden. Als de teler bij de zaadbesteding heeft gekozen voor pillenzaad met insecticiden (speciaal pillenzaad), dan zijn de bieten de eerste tien weken na zaai beschermd en hoeft het gewas dus pas hierna te worden gecontroleerd.

Bietenvlieg

Als er meer gevulde eieren en/of larven van de bietenvlieg aanwezig zijn dan de aantallen vermeld in tabel 1, is het advies om op percelen met standaardpillenzaad (zonder insecticiden) een bestrijding uit te voeren met dimethoaat (0,25 l/ha). Op percelen met speciaal pillenzaad is een bespuiting de eerste tien weken in ieder geval niet nodig. Toch kan het voorkomen dat er eieren van de bietenvlieg op de onderzijde van de bladeren zitten. De larve die in het ei zit, gaat pas dood als ze eruit kruipt en van de plant vreet (foto 1). Een bespuiting is bij gebruik van speciaal pillenzaad dan niet nodig.

Bladluizen

De schadedrempel van de groene perzikbladluis (tabel 2) ligt veel lager dan die van de zwarte bonenluis (tabel 3). Dit komt, omdat de groene perzikbladluis vergelingsvirus kan overbrengen en de zwarte bonenluis alleen zuigschade veroorzaakt. Een bespui-

ting uitvoeren kan met Calypso (0,15 l/ha), Agrichem pirimicarb of Pirimor (0,4 kg/ha). Dit is alleen nodig op percelen met standaardpillenzaad of op percelen met speciaal pillenzaad waar de bieten tien weken of langer geleden zijn gezaaid en waar de schadedrempel wordt overschreden. Vanaf half juni of begin juli

Onkruidbieten schadelijk voor de bietenteelt

Onkruidbieten kunnen uw bietenteelt bedreigen (Foto: Arno Huijsmans, Suiker Unie.)

Als u in het verleden niet of niet tijdig alle schieters uit de bieten hebt verwijderd, is er een goede kans dat er onkruidbieten in uw bietenperceel zullen verschijnen. Onkruidbieten groeien uit zaad dat door schieters is geproduceerd, schieten al vroeg in het eerste jaar en zijn in bieten niet chemisch te bestrijden. Ze zijn kort na opkomst van de bieten te herkennen doordat ze (ook) tussen de rijen staan.

Naast concurrentie met de bieten om licht, water en voedingsstoffen, zijn onkruidbieten ook zeer goede waardplanten voor alle ziekten en plagen van de suikerbiet. Het verschijnen van onkruidbieten in het gewas is een voorbode van suboptimale productie in de toekomst. Toptelers in het SUSY-project hadden vijfmaal minder onkruidbieten en schieters dan middentelers.

De onkruidbieten tussen de rijen kunt u bestrijden door vanaf het vier- tot zesblad stadium van de bieten te schoffelen. De in de rij staande onkruidbieten moet u handmatig verwijderen.

Niet verwijderen verergert de problemen in de toekomst!

Peter Wilting

Rubriek onder
verantwoordelijkheid van

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400

Fax: 0164 250962

E-mail: irs@irs.nl

Internet: www.irs.nl

Eindredactie: Jurgen Maassen

Tabel 1. Bestrijdingsdrempel van de bietenvlieg.

aantal echte bladeren per plant	aantal gevulde eieren en/of larven per plant
2-4	4 of meer
4-6	8 of meer
6 of meer	20 of meer

Tabel 2. Bestrijdingsdrempels van de groene perzikbladluiz.

periode	aantal groene perzikluizen per tien planten
mei en eerste helft juni	meer dan twee
tweede helft juni	meer dan vijf
eerste helft juli	meer dan vijftig

Tabel 3. Bestrijdingsdrempels van de zwarte bonenluiz.

maand	aantal zwarte bonenluizen
mei/juni	meer dan 50% van de planten bezet met kolonies van dertig tot vijftig luizen per plant
juli	meer dan 75% van de planten bezet met grote kolonies van meer dan 200 luizen per plant

Foto 1. Twee lege eieren van de bietenvlieg. De larven, die hierin zaten, zijn doodgegaan nadat ze hebben geprobeerd in het blad door te dringen van planten van speciaal pillenzaad

Foto 2. Kolonie zwarte bonenluizen die is aangetast door parasitaire schimmels. Een bestrijding uitvoeren is dan niet meer nodig

doden parasitaire schimmels of andere natuurlijke vijanden de luizen (foto 2). Kijk daarom eerst goed in het gewas alvorens een bespuiting uit te voeren. In veel gevallen is het niet meer nodig en kunt u kosten besparen.

Overige insecten

Naast bietenvliegen en bladluizen zijn er meer insecten die schade kunnen doen. Emelten zijn helaas niet te bestrijden. Tegen de meeste andere insecten heeft pillenzaad met insecticiden (speciaal pillenzaad) een beperkte tot goede werking, afhankelijk van het soort insect. Is er geen speciaal pillenzaad gebruikt, dan kunnen enkele insecten met insecticiden worden bestreden. Informatie over deze soorten kunt u vinden in de Gewasbeschermingsupdate 2012 (bijlage bij Cosun Magazine februari 2012) of op www.irs.nl/pagina.asp?p=2778.

Elma Raaijmakers

De bietenkliniek

Ook dit seizoen staat de afdeling diagnostiek ofwel 'de bietenkliniek' weer voor uw klaar!

Komt u problemen tegen in uw suikerbieten, neem dan contact op met uw teeltadviseur. Kunt u samen de oorzaak van het probleem niet achterhalen, dan kan hij/zij een monster insturen naar het IRS. De manier waarop dit het beste kan gebeuren, vindt u in Betatip op www.irs.nl.

Uiteraard hopen we voor u dat het niet nodig is om gebruik te maken van deze gratis service. Echter, als er problemen op uw perceel voorkomen en u wacht te lang, dan is het vaak moeilijk om de juiste oorzaak te achterhalen. Dit komt, omdat andere ziekteverwekkers ook gemakkelijk op aangetast weefsel kunnen groeien. Daarom: hoe eerder u een probleem signaleert, hoe beter en sneller wij de diagnose kunnen stellen.

Elma Raaijmakers

Hoe kan ik het beste mijn bietenzaad bewaren?

Voor het bewaren van overgebleven bietenzaad is er één algemeen advies: Koel en droog bewaren. Hoe u het zaad verder het beste kunt bewaren, verschilt per zaadfirma. KWS adviseert om het zaad te verpakken in een goed dichtgeplakte originele verpakking. SesVanderHave adviseert een afgesloten plastic zak. Strube een dichte doos met een afgesloten plastic zak eromheen. Syngenta een luchtdicht afgesloten verpakking. Kijk voor de bewaring op de doos van de verpakking. Om er zeker van te zijn dat het met de bewaring goed is gegaan, is het raadzaam vooraf wat zaad, bijvoorbeeld in een bak, uit te zaaien en bij kamertemperatuur te laten uitkomen.

Volg het bewaaradvies zoals aangegeven op de verpakking

In 2012 al gratis Betacal

In 2013 wil Cosun een nieuwe regeling voor de afname van Betacal invoeren. Vanaf dan krijgt iedere teler gratis Betacal ter grootte van circa 4,5% van de geleverde hoeveelheid bieten. Wie geen Betacal wil, krijgt € 0,50 per ton bieten in rekening gebracht.

Mailing

Vooruitlopend op de regeling van 2013 kunnen alle telers de gratis hoeveelheid Betacal (exclusief verspreidingskosten) ook dit jaar al krijgen. Iedere teler heeft half maart hierover een mailing ontvangen. Verzocht wordt voor 1 mei te reageren. De bestelde hoeveelheid wordt bij vervoer binnen Nederland afgerond op vrachten van 34 ton. Bij afname vóór 1 september geldt voor Betacal-flow een toeslag van 2 euro per ton.

Voor 1 mei reageren op Betacal-mailing

Betacal-rechten

Wie voor 2012 al Betacal heeft besteld hoeft geen verdere actie te ondernemen. De gratis hoeveelheid wordt automatisch verrekend. Cosun werkt aan een opzet om, onder bepaalde voorwaarden, Betacal voor meerdere jaren af te nemen. Dit kan op zijn vroegst vanaf 2013. Meer informatie over Betacal staat op www.betacal.nl.

Leerzame bijeenkomsten

In februari en maart hebben Unitip-deelnemers in veertig bijeenkomsten hun resultaten van afgelopen jaar en de nieuwe teeltontwikkelingen besproken. Vele telers doen al heel wat jaren mee. Desondanks hebben ze tijdens de bijeenkomsten van collega's toch weer interessante tips meegekregen, waar ze komend jaar hun voordeel mee kunnen doen.

Leren van elkaar

Sleutelrol

Het verhogen van de suikeropbrengst gaat in stappen. Door bewust bezig te zijn met de teelt en teeltzaken te bespreken met collega's en de agrarische dienst en door kennis te delen. Het Unitip-teeltbegeleidingsprogramma speelt hierin een sleutelrol. De uitdaging is om het beter te doen dan het gemiddelde. De verschillen in de regio's zijn groot. Laat de kans niet liggen en doe mee. Opgeven voor Unitip kan bij de agrarische dienst of via www.suikerunie.nl/agrarisch. Deelname is gratis.